

Natuurpad Prattenburg

Een wandeling van IVN Veenendaal- Rhenen in samenwerking met Landgoed Prattenburg.

Start-en eindpunt

Parkeerplaats "Groene Entree Prattenburg". Schuin aan de overkant van restaurant "3 Zussen", Kerkewijk-zuid 115, Rhenen, grens Veenendaal.

Afstand en tijd

6,5 km, ongeveer 2 uur. De route is gemarkeerd door vierkante paaltjes met groene kop. Na punt 10 kunt u de wandeling inkorten tot 4,5 km, ongeveer 1,5 uur en na paal 2 tot 2,5 km ca 45 min.

Samenvatting

De rondwandeling voert door een gevarieerd, heuvelachtig bosgebied met prachtige beukenlanen, een mooi smeltwaterdal, een droge sprengbeek met een sprengkop en een goed onderhouden heideveld.

Overige informatie

Het particuliere landgoed Prattenburg is totaal 430 ha groot.

Ook het Huis Prattenburg, park, bijgebouwen, boerenhoeven en personeelswoningen behoren er toe. De gebouwen zijn aangemerkt als rijksmonument. Lees meer over dit landgoed op

www.prattenburg.nl.

Kaartje en gpx-route

Op de website www.ivn.nl/afdeling/veenendaal-rhenen kunt u zowel deze wandeltocht als de bijbehorende gpx-route

downloaden. Ook de overige wandel-en fietstochten met bijbehorende gpx-routes kunt u hier vinden.

Op de laatste pagina van deze beschrijving bevindt zich een kaartje. Hierop staan nummers, die verwijzen naar de extra informatie in de routebeschrijving.

Tips

- U kunt ook een ommetje van enkele kilometers maken. U wandelt dan vanaf de start tot de picknickbank. De groene route gaat hier op het kruispunt LA omhoog, maar u wandelt RA naar de verkeersluwe Cuneralaan weer terug naar het beginpunt.
- Deze korte route is geschikt voor rolstoel, kinderwagen en scootmobiel.
- De hond mag mee, maar wel aan de lijn.
- Controleer uzelf na de wandeling op tekenen.
- U volgt de routes op eigen risico.

Verzoek

We stellen het erg op prijs indien u opmerkingen over de route wilt sturen naar natuurpaden@ivnveenendaal-rhenen.nl

IVN wenst u een prettige wandeling!

Legenda

- RA = rechtsaf
- RI = richting
- LA = linksaf
- RD = rechtdoor
- KNP = knooppunt

Start IVN Natuurpad Prattenburg

- *U volgt de vierkante paaltjes met groene kop.*
- *Ga vanaf de parkeerplaats "Groene Entree Prattenburg" naar links, over de asfaltweg.*
- *Vervolgens eerste pad rechts, door een hekje, het bos in.*

1. Oude oprijlaan van Huis Prattenburg

U loopt nu over de oude oprijlaan van Kasteel Prattenburg. In de winterperiode 2007-2008 is de oude oprijlaan hersteld.

In een brede strook ter weerszijden van het pad zijn Amerikaanse eiken gekapt en is de struik- en kruidlaag verwijderd om de nieuw

in te planten bomen beter als laan te laten uitkomen. Alleen bij het weiland is de beplanting onderbroken om recht te doen aan de

zichtas vanuit, maar ook naar het kasteel. De naam Prattenburg verwijst naar de voedselarme bosgrond (pratten = niet goed willen groeien). Het tegenwoordige kasteel is in 1887 gebouwd op de fundamenten van een reeds vele eeuwen bestaand vierkant stenen huis/boerderij met twee verdiepingen.

Routeverkorting tot 2,5 km

- *U slaat niet linksaf, maar volgt na groene paal nr. 2 de gele paaltjes tot buiten het landgoed Prattenburg.*
- *Na passeren van een hek slaat u tweemaal rechtsaf en keert via de Cuneraweg (fietspad) terug naar de startplaats.*

2. Uitgedund beukenbos

Nadat u linksaf bent geslagen ziet u links een uitgedund beukenbos. Op meer open plekken verloopt de vertering van het afgevallen blad sneller. Een beuk kan zich dan langs natuurlijke weg verjongen. Tevens krijgen andere soorten meer kans zich te vestigen of uit te breiden, zoals de varens. Rottende bladeren en leem kunnen de bodem voedselrijker maken. In combinatie met voldoende licht kunnen op open plekken of langs de bosranden planten groeien zoals brandnetel, braam, hondsdrif en klein springzaad.

3. Houtwal

Op de grens van genoemd beukenbos en een open gekapte vlakte treft u een opgeworpen aarden wal aan. Zulke wallen werden vroeger beplant met struiken en vaak zomereiken om perceelsgrenzen af te bakenen. In de tijd dat er nog schapen liepen, diende de houtwal tevens als veekering. Om de beplanting zo dicht mogelijk te houden, werden de bomen periodiek (om de 7-10 jaren) afgezaagd. Het afgezette hout kon onder andere voor de

bakkersoven worden gebruikt. De oorspronkelijke wal is met hulp van vrijwilligers voor een deel weer hersteld. Indien u nog even terugkijkt, heeft u nog een aardig zicht op de oude oprijlaan met aan het eind de gevel van één van de boerderijen van het landgoed, de Cunerahoeve.

4. Open plek/kapvlakte

U bent inmiddels langs enkele open gekapte plekken gelopen. Hier kunnen nieuwe bomen ingeplant worden voor de houtproductie. Maar ook kunnen bomen zich spontaan verjongen, waardoor een menging met meer boomsoorten kan ontstaan. Links groeien vooral jonge dennen en sparrenbomen en verderop rechts lariksboompjes. Omgewaaide of dode bomen laat men regelmatig liggen ter wille van de biodiversiteit van het bos. Insecten die in dood hout leven en jaren nodig hebben om zich te kunnen ontwikkelen, hebben er een stabiel microklimaat.

5. Monocultuur versus gemengd bos

Rechts van het pad bevond zich een dicht sparrenbos, waarvan nu nog maar een deel over is. Het gekapte deel is omgeploegd en ingeplant. In dit geval met zomereik en Japanse lariks. Enkele berken en grove dennen zijn nog blijven staan. Er wordt gestreefd naar een gemengd bos waarbij de productie van hout van belang blijft. Naarmate het bos gevarieerder wordt van soortensamenstelling en structuur kunnen we er meer vogelsoorten verwachten. Een voorbeeld van een meer gevarieerd bos is zichtbaar aan de linkerkant van het pad. Merk ook het verschil op tussen de onderbegroeiing van het gemengde bos en die van het sparrenbos.

6. Dennenplantage

Jaren geleden is het perceel, dat u na enige tientallen meters aan uw rechterhand ziet, omgeploegd om er naaldbomen te kunnen planten. Daardoor kon het in de bodem aanwezige zaad van de struikheide massaal ontkiemen. Sindsdien hebben er zich geleidelijk steeds meer soorten planten en dieren gevestigd, die aan schrale heidevegetaties zijn gebonden. Naarmate de grove dennen groter zijn geworden en meer schaduw geven, zijn de heidesoorten steeds meer verdwenen. Dat ging ten koste van de lokale biodiversiteit.

7. Erosiedal

Het pad daalt sterk en u gaat door een geul lopen die door de uitschurende werking van smeltwater is gevormd. De vorming van de Utrechtse Heuvelrug vond plaats door de stuwende werking van dikke ijslagen. Toen later ijs- en sneeuwmassa's gingen smelten, lieten zij dalen en geulen achter.

Links een bos met hoge douglassparren.

8. Amerikaanse eik

De boom groeit goed op zandgrond en levert prima meubelhout. De massale aanplant heeft echter tot gevolg dat hij zich over grote delen van het landgoed heeft verbreid en plaatselijk sterk is gaan domineren ten koste van inheemse soorten. De soort wordt plaatselijk in toom gehouden door bomen te ringen of te kappen.

9. Ondergrond

Links van het pad ziet u onder de Amerikaanse eiken een dik pakket eikenbladeren liggen. Planten en nieuwe bomen kunnen zich hier moeilijk spontaan vestigen. Ook gebrek aan licht speelt een rol. Desondanks proberen een aantal dennetjes, sparretjes en hier en daar een berk zich te vestigen. U kunt zien in hoeverre dit gelukt is. Rechts ziet u twee generaties douglassparren.

10. Douglasbos

In een donker douglas-sparrenbos kunnen weinig soorten leven. Kruidachtige planten en jonge bomen zien we hier voornamelijk op open plekken. Ook percelen die beplant zijn met een boomsoort die voldoende licht doorlaat, zoals Japanse lariks en grove den bezitten een ontwikkelde kruidlaag.

Blauwe bosbes komt hier massaal voor. De groenachtige-roze bloempjes van de blauwe bosbes vormen een rijke nectarbron voor insecten met een lange tong, zoals hommels. De eivormige blaadjes vallen in de late herfst af, in tegenstelling tot de rode

bosbes, welke ook 's winters groen blijft. In de late zomer en in de

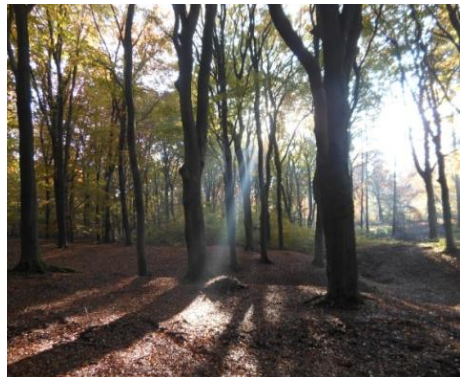
herfst doen allerlei soorten vogels, zoals de houtduif en de lijster en zoogdieren, zoals de bosmuis, vos en boommarter zich te goed aan de zoete, zwart-blaauwe bessen.

Routeverkorting (totale lengte ca 4,5 km)

- *Als u op een vijfsprong komt, neemt u het tweede pad schuin naar links en volgt de gele paaltjes.*
- *U wandelt ca 400 m rechtdoor en na twee kruispunten komt op u op een brede beukenlaan; zie de tekst bij punt 14.*
- *Hier slaat u linksaf en volgt u weer de groene paaltjes naar het beginpunt.*

11. Solkuil

Op de plaats waar u nu staat was vroeger een sprengkop (een gegraven bron). Hier kwam het kwelwater uit de grond en ging door de geul, die destijds in een smeltwaterdal is gegraven, naar beneden. Waarschijnlijk was deze beek bedoeld om Elst van helder bronwater te voorzien. Deze plek wordt nu nog de Solkuil genoemd. Sol is een met water en modder gevulde kuil.

12. Micro-reliëf

Oude omgewaaide bomen geven op kleine schaal reliëf aan het terrein. Van de vrij gekomen kale grond kunnen gravende insecten, zoals graafbijen, profiteren.

Het dode hout van de berkenstam kan vol leven zitten ("dood hout leeft").

De berken die nog overeind staan, zullen op den duur worden verdrongen door beuken en Amerikaanse eiken, hoewel deze vaak gekapt worden.

13. Heide

Staande onder de beuk aan de rand van het heideveld heeft u een mooi uitzicht op het aflopende veldje. Tot het begin van de 20^e eeuw was het grootste deel van het landgoed bedekt met heide. Deze werd door kudden schapen begraaasd. Ze werden gehouden

voor de mest, de wol en het vlees. De meeste mest werd verzameld in de schaapskooi, waarna het (vermengd met heideplaggen) over de akker werd verspreid. De wol ging tot het begin van de 20-ste eeuw naar een wolfabriek in Veenendaal.

14. Beukenlaan

Het landgoed Prattenburg staat bekend om zijn prachtige beukenlanen. Vooral in de herfst is dit een feest om te zien. Een beuk kan eeuwen oud worden, maar als zo'n laanboom plotseling vrij komt te staan en zonnestralen de schors kunnen bereiken, dan kan zo'n gigant dodelijk getroffen worden. De beuk is door zijn dunne schors namelijk erg gevoelig voor direct zonlicht. Op Prattenburg houdt men het lanenstelsel met de beuken zoveel mogelijk in stand.

15. Opvang regenwater

In een heuvelachtig gebied, zoals Prattenburg, zijn langs hellende bospaden vaak grote kuilen (watergaten) gegraven om tijdens hevige regenval afstromend water op te vangen, waardoor het langzaam in de bodem kan wegzakken. Zo wordt erosie voor een deel voorkomen.

16. Pompstation

Via dit station wordt het in Veenendaal opgepompte water over de Heuvelrug richting Elst geleid (vergelijk nr. 11). Intussen wordt er zoveel water aan de Utrechtse Heuvelrug onttrokken dat er verdrogingverschijnselen optreden.

We nodigen u uit om ook andere natuurpleinen en fietstochten van IVN Veenendaal-Rhenen te verkennen.

Op de website: <https://www.ivn.nl/afdeling/veenendaal-rhenen> kunt u de routebeschrijvingen met de gps-routes downloaden.

Natuurpaden

- Prattenburg
- Elsterberg
- Grebbeberg
- Bosrestaurant Overberg
- Egelmeer
- Plantage Willem III
- Pr8ige Heuvelrug Prattenburg
- Pr8ige Heuvelrug Kwinteloijen-Plantage

Fietstochten

- Door bos en Binnenveld
- Fietsen langs forten
- Veerpontroute
- Grote graanmolens en groene grenzen

Voor opmerkingen over de route:

natuurpaden@ivnveenendaal-rhenen.nl

Natuurpad Prattenburg, groen gemarkeerd, 6,5 km of gele verkorting tot 4,5 km bij paal nr. 10 of gele verkorting 2,5 km na paal 2.

Kaartje natuurpad Prattenburg

De pr-nummers verwijzen naar de infotekst.

